

УДК 821.161.2(477.83)

Лілія ЯВІР,

аспірант кафедри української мови Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич)
liliyavir@gmail.com

Ганна ІВАНОЧКО

кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури та славістики Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич)

«ЖИТТЯ ЛЮДСЬКОГО СОНЦЕ НЕВЕЧЕРНЕ...»

(символічне навантаження лексеми любов у поезіях Івана Франка)

У статті різноаспектно досліджено й проаналізовано символічне наповнення лексеми любов в поетичних текстах Івана Франка. Проілюстровано вживання концептуальної лексеми в найрізноманітніших символічних значеннях, окреслено актуальність дослідження символіки поетичних творів Івана Франка.

Різноманітні семантичні, символічні і власні автологічні значення терміна «любов» розрізняються та ілюструються на конкретних прикладах.

Досліджено експресивний потенціал символу «любов», наголошено на авторській віртуозності в представленні символу в контексті. Проаналізовано семантичні, стилістичні, культурологічні особливості символу «любов».

Ключові слова: *символ, символічне наповнення, лексема, сема, семантичне поле, любов.*

Літ. 16.

Lilia YAVIR,

Postgraduate, Department of Ukrainian language, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych)
liliyavir@gmail.com

Hanna IVANOCHKO

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Department of World Literature and Slavic Studies Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych)

«HUMAN LIFE AS NOT EVENING SUN...»

(symbolic loading of the term love in Ivan Franko's poetry)

The article is dedicated to lingual stylistic analysis of the term "love", its symbolic meanings in Ivan Franko's poetry; the leading role of symbols in the system

of language artistic expression is emphasized. The functional and stylistic features of the term "love" is determined. We had illustrated symbolical semantics of lexeme "love", which considered to be the important constituent of Ivan Franko's symbolical vocabulary and one of the main signs of master's creative thinking and creative process.

Various semantic, symbolic and own autologous meanings of the term "love" has been distinguished and illustrated in the concrete examples.

The expressive potential of the symbol "love" has been researched, the stress is laid of the author's virtuosity of introduction the symbol into the context. The semantic, stylistic culturological peculiarities of the symbol "love" was analyzed.

Key words: *symbol, symbolic meaning, lexeme, seme, semantic field, term "love".*

Ref. 16.

Лилия ЯВИР,

*аспірант кафедри українського мовознавства Дрогобычського
державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Україна, Дрогобыч) liliyavir@gmail.com*

Анна ІВАНОЧКО

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури
і славистики Дрогобычського державного педагогічного
університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобыч)*

«ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОЙ СОЛНЦЕ НЕВЕЧЕРНЕЕ...» (символическая нагрузка лексемы любовь в поэзии Ивана Франко)

В статті в різних аспектах досліджено і проаналізовано символічне наповнення лексики любов в поетических текстах Івана Франко. Проілюстровано використання концептуальної лексики в різних символічних значеннях, окреслено актуальність дослідження символіки поетических творів Івана Франко.

Різні семантичні, символічні і власні автологічні значення терміна «любовь» відрізняються і ілюструються на конкретних прикладах.

Досліджено експресивний потенціал символу «любовь», відзначено авторська виртуозність в представленні символу в контексті. Проаналізовані семантичні, стилістичні, культурологічні особливості символу «любовь».

Ключевые слова: *символ, символическое наполнение, лексема, сема, семантическое поле, любовь.*

Лит. 16.

Постановка проблеми. «Якби я говорив мовами людськими й ангельськими, але не мав любови, я був би немов мідь брєнєча або кимвал звучний. Якби я мав дар пророцтва і відав усі тайни й усе знання, і якби я мав усю віру, щоб гори переставляти, але не мав любови, я був би – ніщо. І якби я роздав бідним усе, що маю, та якби віддав моє тіло на спалєння, але не мав любови, то я не мав би жодної користи. Любов – довготерпєлива, любов – лагідна, вона не заздрить, любов не чванитьсє, не надимаєтьсє, не бєшкетує, не шукає свого, не пориваєтьсє до гнїву, не задумує зла; не гїшитьсє, коли хтось чинить кривду, радїє правдою; усе зносить, в усе вірить, усього надїєтьсє, все перетерпить. Любов ніколи не переминає. Пророцтва зникнуть, мови замовкнуть, знання зникне. Бо знаємо частинно й частинно пророкуємо. Коли настане досконале, недосконале зникне. Коли я був дитиною, говорив як дитина. Коли ж я став мужем, покинув те, що дитяче. Тепер ми бачимо, як у дзеркалі, неясно; тоді ж обличчєям в обличчєя. Тепер я спізнаю недосконало, а тоді спізнаю так, як і я спізнаний. Тепер же зостаютьсє: віра, надїя любов – цих трє; але найбільша з них – любов» [1 Коринтян, 13]. Таке універсальне розуміння любові подибуємо в апостола Павла. Наче прочитана й відсканована душа визначного слуги Господнього.

Івана Франка віками відмежовували від Бога якнайдалі, приписували богоборчі мотиви, заперечували зв'язок його творчості з Біблією. Не знали: є в Бога діти, котрим і на прокрустовому ложі теорій, догм та умовиводів розмірів не підженуть. Іван Денисюк цілком справедливо резюмує: «Шевченко, Франко не вкладались у «теплий», але догматично зшитий, «кожух» звужених доктрин» [3, 123]. Чого варте одне тільки бачення й розуміння поетом любові: «Отак і той, хто наложив печать/ На серце: сам без дружньої розмови/ Жисє для себе – хоч би був не знать/ Як чесний, не приблизитьсє на п'ядь/ До Бога без **любови**» [15, 260].

Маємо наскрізний перегук із біблійною заповіддю любові.

Біблійна тематика – образи-символи, персоналії, численні інтерпретації Книги Книг – потужний пласт у поетичній творчості митця. Та ми зараз не про віровподобання Івана Франка, а саме про його поетичний, так би мовити, погляд на семантику лексеми **любов**. Варто зазначити, що ця лексема чи не найчастотніша у Франковому поетичному лексиконі. Укладачі словопокажчика «Лексика поетичних творів Івана Франка» зафіксували 584 випадки її вживання, це не беручи до уваги лексеми *коханнєя*, *-нє*, *-нєя* (відповідно 39, 15, 8), *любити* (453) та ін. [Докл. див.: 8].

Аналіз досліджень. Попри те, комусь може здатисє, що говорити про **любов** у поетичній творчості Івана Франка (а саме на дослідженні поетичної робітні митця ґрунтуєтьсє наша невеличка розвідка) – робити марну справу. Бо вже стільки досліджено, стільки висвітлено, стільки

написано... Чого лише варті праці В. Корнійчука, Б. Тихолоза, Р. Горак, уже цитованого І. Денисюка, М. Шалати, Т. Гундорової, та багатьох інших. Однак ми дещо змінили ракурс і поглянули на Франкову **любов** крізь призму символічності. Відтак **мета** нашого дослідження – висвітлити й проаналізувати випадки символічного наповнення концептуальної лексеми **любов** у поезіях Івана Франка. Окреслена мета вимагає розв’язання таких основних **завдань**: розмежувати в поетичних текстах Івана Франка любов-автологему і любов-символістему, проаналізувати символічне навантаження лексеми **любов**.

Виклад основного матеріалу. Феномен любові належить до найвищих духовних абстракцій гуманістичного континууму й до базових цінностей особистості. Любов входить до складу світоглядних універсалій, які творять «підгрунтя культури», а також належить до числа «екзистенціальних благ», визначає основні переконання, принципи, життєві цілі. Любов як прояв моральної свідомості найбільше привертала увагу в осмисленні культурної спадщини людства [2, 326].

У Словнику української мови подано 3 значення лексеми **любов**: 1) почуття глибокої сердечної прихильності до особи іншої статі; кохання (у першому значенні); 2) почуття сердечної прив’язаності до кого-, чого-небудь; 3) інтерес до чого-небудь [14, 564]. При цьому поняття «любов» і «кохання» дещо відмінні. *Кохання* тлумачиться як: 1) Почуття глибокої сердечної прихильності до особи іншої статі; закохання (у 1 знач.); 2) те саме, що любов; 3) дія або стан за знач. кохати 1, 3 і кохатися [14, 313].

У рядках і між рядками вже цитованого послання апостола Павла прочитуємо й такі атрибути **любові**, як довготерпелива, лагідна, скромна, правдива, спокійна, всесильна, вічна. Упорядники Нового словника епітетів української мови (С. Єрмоленко, В. Єрмоленко, С. Бибик) акцентують на характеристиках **любові** відповідно до її тривалості, стійкості, сили, глибини, особливостей прояву. У Словнику епітетів наведено також розлогий епітетний ряд: безкрая, атавістична, безкорислива, благородна, безумна, буденна, вигнівлена, вільна, гаряча, дика, дитинна, жива, запашна, крадена, істинна, легкокрила, містична, непогамовна, непорочна, осяйна, пекуча, пожовкла, прозорлива, проста, розквітла, світла, таємна, терпляча, фанатична, хмільна, чудна, шалена, щаслива, яра, ясна та багато інших. Осібно автори розглядають індивідуально-авторські означення: вогнекрила, золотокоса, ненагло-люта, радісно-невтішна, собідостатня, чисто-свята, чорноброва [5, 216 – 217].

Х. Керлот рефлексує над феноменом подвійності любові. Він вважає, що **любов** передбачає наявність двох антагоністичних первнів, котрі символізують окремішність та єдність одночасно. Ціль любові – здолати

подвійність та роздільність, злитися в одному містичному центрі. Любов, за словами відомого філософа, існує в просторі, де немає місця поділу на двоє. Що ж до біологічного акту цього почуття, то це, найперше, прагнення померти в об'єкті своїх бажань, розчинитись у тому, що вже розчинилося. Уся історія – це плід трудів любові, сенс якої шукати і знаходити одне одного, розлучатися й завдавати болю одне одному і, врешті, відчутти гостре страждання, що приводить до самозречення [7, 301].

В Івана Франка свій арсенал епітетів на означення **любові**, митець тлумачить це почуття на свій лад. Поетова **любов** – *святеє диво, палка, важка, дарма, надмірна, чиста, покійна, нерадісна, взаємна, нещаслива, щирая, блідая, горем п'яна, безнадійная, згублена, правдивая, свіжа, убита, остатняя, молода*. Митець художньо демонструє двоїстість любові, для нього це щось солодше від найсолодшого, гіркіше від найгіркішого, коротше від найкоротшого й водночас триваліше від самої вічності.

Маючи перед собою навіть одні лише атрибути Франкової **любові**, можемо чітко сформулювати основні її символічні прирощення – щастя, радість, біль, відчай, життя, смерть.

Аналогічну думку висловлює і В. Корнійчук: «Любов у Франка має багато відтінків [...]. Вона може «вибухнути пожегаром», «плакати гірко», «зститися» у ненависть. Однак фатальне, нерозважне, шалене кохання до жінки, індиферентної і зрештою недоступної, поет розглядає крізь призму самовираження, ствердження «фантастичних дум» і «фантастичних мрій» [10, 350].

Як не дивно, у Франковій візії **любові** палітра символів негативного, больового семантичного поля превалює. Хоча не варто, услід за В. Щуратом, звинувачувати митця в декадентстві й заперечувати наявність світлих, осяйних барв у його любовному ореолі. Адже любов у Франка – мегасимвол, позначений смисловою неосяжністю та багатогранністю.

Семантичною стереоскопічністю та багатством символічних відтінків вирізняється аналізована лексема в поезії «Моя любов». Маємо тут і перегук з біблійною книгою Пісня Пісень, і заповідями любові до Бога та до ближнього. Поезія дихає патріотизмом, братолюбством і боголюбивістю. Для Івана Франка Україна – вочленення самого Бога, атрибути якого спокій, щирість, любов: «Вона так гарна, сяє так/ Святою чистою красою/ І на лиці яріє знак/ **Любови**, щирости, спокою» [15, 149].

Любов у цитованій поезії постає символом самовідречення, відданості, а також свободи, всеперемагаючої сили. Проблискує тут і сема «вічність»: «Її пізнавши, чи ж я міг/ Не полюбить її сердечно./ Не відречися власних втіх,/ Щоб їй віддатись доконечно?!/ А полюбивши, чи ж

би міг/ Я Божую її подобу/ Згубити з серця, мимо всіх/ Терпінь і горя аж до гробу?» [15, 149].

Автор не лише опоетизував, оспівав почуття, а й підніс його до найвищого символічного узагальнення – поставив на один щабель **любов** до Бога, до рідної України, до українців, тим самим актуалізувавши компоненти «святість», «найбільша духовна цінність»: «І чи ж перечить ся **любов**/ Тій другій а святій **любви**/ До всіх, що ллють свій піт і кров,/ До всіх, котрих гнетуть окови?» [15, 149].

Любов – це і певна умовність: не люблячи братів, не можна любити Україну. А нема любові до братів і України – нема любові й до Бога: «Ні, хто не **любить** всіх братів,/ Як сонце Боже, всіх зарівно,/ Той щиро **полюбить** не вмів/ Тебе, кохана Вкраїно! [15, 149].

Любов як означення патріотизму прочитуємо і в поезії «Не пора», актуальність якої, на жаль, сьогодні аж надто загострилась: «Не пора, не пора, не пора/ За тиранів пролить свою кров./ І **любити** царя, що наш люд обдира, –/ Для України наша **любов**» [15, 150].

Досить цікавим символічним обертоном лексеми **любов** постає сема «порятунок», що подана в нерозривному зв'язку знову ж таки із семою «патріотизм». Ці два тлумачення невіддільно й нерозривно співіснують в одному понятті, дають силу і насагу жити, рухатися вперед: «В століттях нагніту его лиш рятувала/ **Любов** до рідних нив;/ Не раз дітей його тьма-тьменна погубала,/ Та він все пережив» [15, 130].

Одним із фрагментів у спектрі Франкових символізацій **любви** постає **любов**-спонука, керманіч усіх життєвих дій, невичерпне джерело сил, що дає насагу нескоренно йти вперед. Саме це почуття керує знаменитими каменярами: «У кожного чоло жите і жаль порили./ І в оці кожного горить **любви** жар,/ І руки в кожного ланці, мов гадь, обвили./ І плечі кожного додолу ся схилили./ Бо давить всіх один страшний якийсь тягар [15, 135].

Любов – це постійна праця, зусилля над собою. Якщо ми скажемо їй: «Добре, ми вже полюбили» – вона піде. Не завжди наші щирі почуття увінчуються успіхом, але від того вони не мають бліднути. Так заповідав і це закріпив власним прикладом Христос: «Ось вісімнадцять сот вісімдесят три літа,/ Як Той родивсь, що став учитель, світло світа,/ Що за слова **любви** умер на хреснім дереві,/ За правду завіщав усім вінці терневі!» [15, 408].

Дослідник поетичної творчості О. Олеся К. Голобородько зазначає: «Любов містить у собі широкий спектр проявів – від еротичої закоханості, любові до дітей та батьків, патріотизму – до меломанії, й любові до неба, зірок, природи. Така типологія базується на визначенні предме-

та любові. Антична типологія побудована за критерієм форми її прояву і розрізняє такі види: філія (любов-симпатія), сторге (любов-прихильність), агапе (любов до ближнього), ерос (почуттєва любов)» [2, 327].

Франкова **любов** вбирає всі ці символічні компоненти. Більше того, автор яскраво демонструє її двошарову структуру: то підносить до неба і висвітлює в ореолі святості, то кидає об землю, ховає у тінь гріха. Яскраве свідчення тому поезія «У сні мені явилися дві богині». Перша богиня – **любов**. Автор не приховує семантичні значення цього символу, навіть більше – естетично довершено висвітлює їх: «І говорила перша: «Я **любов**,/ Життя людського сонце невечерне./ Як соняшник за сонцем, так за мною/ Най раз на все твоє ся серце зверне» [15, 185].

Любов постає як найцінніший дар, щось найсвятіше й найсокровенніше, еліксир від усіх ран і бід. Любов людей і любов до людей – найбільша цінність, яку кожен має берегти і примножувати: «Тож хорони, дитя, сей дар мій свято!/ Любов л ю д е й, мов хліб той до засіка,/ Громадь і степенуй в **любов** до ч о л о в і к а!» [15, 185].

Але вже в наступних рядках вибудовується неочікуваний контраст: святість нерозривно пов'язана з гріховністю: «І говорила друга: «Я ненависть,/ **Любві** сестра й товариш невідступний» [15, 185].

Здавалось би, нечуване, але настільки органічне поєднання. Усе, що чуже любові, усуває ненависть. Не може **любов** співіснувати зі злом, підлістю, лукавістю, брехнею, заздрістю: «Ненавиджу я всю тоту неправість,/ Що чоловіка пха на путь непутний,/ Що плодить в душах підлість, брехні, зависть...» [15, 185]. Для цього в неї така незвична сестра, котра допомагає торувати шлях до людських сердець: «Се зло й тобі прожре до кості тіло./ Щоб ти зненавидів його і бивсь з ним сміло,/ Хто з злом не боресь, той людей не **любить!**» [15, 186].

Однак уже в поезії «Я хтів життю кінець зробить» автор наполягає: **любов** – це і символ ненависті, що десь відкрито перегукується із афоризмом «Від любов до ненависті один крок». Вступає в дію одвічний діалектичний закон боротьби протилежностей: «І вилить голосно, мов дзвін,/ Остатній спів, страшний проклін,/ Такий проклін, щоб мерзла кров, / В ненависть зстилася **любов**» [15, 240].

Вражає строкатістю та символічним розмаїттям Франкова **любов** у збірці «Зів'яле листя», деякі поезії якої ми вже заторкнули. В. Корнійчук зазначає: «Незважаючи на спроби автора романтизувати образ любові, декорувати його в лицарські шати і слідом за Данте «сказати такі слова, яких ще ніхто не казав про жадну жінчину», сама любов у «Зів'ялому листі» чимраз більше стає ідеєю, символом, абстрактом. Подібний культ неземної любові у європейській ліриці сповідував

ще Данте. Така любов, на думку І. Франка, «набирає вищої, майже релігійної сили; вона підносить того, хто їй віддається, убагороднює його, але zarazом відриває його від дійсності і в дальшій розвої доводить його до неприродної ідеалізації і хворобливого маячення» [10, 351].

Іван Франко майстерно й естетично довершено дешифрує й декодує зміст символу. Це простежуємо в поезії «Тричі мені являлася любов». Одне почуття, одна лексема – і такий багатий символічний світ. Перша **любов** – символ ніжності, легкості, лагідності, мрійливості, чистоти, святості, досконалості. Вона – лілея біла. А лілея, стверджує В. Жайворонко, у народній уяві символізує непорочність, духовну чистоту, вона нерозривно пов'язана з образом Матері Божої, фігурує в руках святих [6, 338]. Бачимо, що автор підносить, надмірно ідеалізує почуття: «Тричі мені являлася **любов**. / Одна несміла, як лілея біла, / З зітхання й мрій уткана, із обснов / Сріблястих» [15, 240].

Друга **любов** – символ гордості, зверхності, смутку, розчарування, холу, це – недоступна святиня: «Явилась друга – гордая княгиня» [15, 240].

І, врешті, третя – символічне вочленення жорстокості, страху, жаги, поневолення. Вона – міфічний сфінкс: «Явилась третя – жєнщина чи звір?» [15, 241].

У поетичній уяві митця **любов** часто постає символом досконалості, сили, що здатна здолати все: «Постій! Постій! Я вмію се відчути./ Моя **любов** не згасла ще, горить./ Зуміє райський ключ із дна добути./ Зуміє рай запертий отворить» [15, 218].

Парадоксально, але в розтривоженій уяві ліричного героя **любов** – ворог людини, що позбавляє спокою: «Спокійний, величний./ Ти все поборов./ І блиск царювання./ І гнів, і **любов** [15, 248].

Любов часто веде до самозречення, фаталізму: «За один її цілунок/ Най горю сто тисяч літ!/ За **любов** її і ласку/ Дам я небо, рай, весь світ» [15, 243].

Система Франкових тлумачень **любові** містить і символічний компонент «помста», котрий експліцитно прочитуємо в поезії «Я не кляв тебе, о зоре»: «Та боюсь за тебе дуже./ Бо **любов** – то мстивий бог./ Як одно її зневажить./ **Любов** мститься на обох» [15, 243].

Антиномія нерідко допомагає авторові розкрити завуальовані семи концепту **любов**. Такий прийом митець застосовує у наступних рядках цієї ж поезії, де **любов** виступає лексикалізатором семантичних компонентів «життя – смерть»: «Як сміючись ти вбивала/ Чистую **любов** мою./ Чи ти знала, що вбиваєш/ Все, чим в світі я жию?» [15, 215].

Тлумачення **любові** як найбільшої душевної рани, відчаю, болю подибуємо в поезії «Раз зійшлися ми випадково»: «Щось щемить в душі, мов рана:/ Се блдая, горем п'яна,/ Безнадійная **любов**» [15, 208].

Любов – це недосяжна мрія, що позбавляє спокою, затьмарює розум: «Так, ти одна моя правдивая **любов**,/ Та, що не суджено в душі їй вдовольнитися;/ Ти найтайніший порив той, що бурить кров,/ Підносить грудь, та ба – ніколи не сповниться» [15, 208].

У поезії «Не минай з погордою» особливо гостро акцентовано на знакових архетипних компонентах «таїна», «цінність», «святиня»: «Може, в тім зневаженім/ Твого щастя карб,/ Може в тім погордженім/ Є **любови** скарб» [15, 212].

До слова, скарб дається не кожному. Його відсутність породжує терпіння, які стають першоджерелом байдужості, апатії. І аж до смерті: «Ненавиджу красу і силу / І світло й пісню і жите, / Ненавиджу **любов**, чутє, – / Одно люблю лиш – забутє, / Спокій, безпам'ятну могилу» [15, 236].

Автор проводить чітку межу між небесною і землею **любов'ю**. Якщо перша символізує найвищу досконалість, то друга уособлює гріх, стає призвідником усіх життєвих лих. Таке прочитання архетипного символу допомагає збагнути Франків образ біблійного Йосифа, для якого **любов** була означена трагізмом, межувала зі смертю: «Потім Пентефрія жона – / Любила страх мене вона,/ Та за **любов** її дарму/ Попав я на сім літ в тюрму./ Тож нині... щиро признаюся,/ **Любови** твоєї страх боюся!» [15, 281].

Земна **любов** нероздільно з'єднана з гріхом. Вона – промовистий знак плотських утіх і втрати душевних скарбів, розриву з Богом. Бачимо це на прикладі ангелів Арота і Марота: «Вином розпалені й **любов'ю**, / Шепнули їй те слово вмить./ Смієсь Астартє, доливає/ Вина, ще дужче їх дразнить [15, 297].

Цікавого і дещо несподіваного символічного збагачення набуває **любов** у поезії «Я буду жити, бо я хочу жити», де постає символом сили: «То човник мя перенесе летючий – / Твоя **любов** підніме мя на крилах,/ Аж поки вал не зломиться ревучий» [15, 157].

Бачення **любові** як символу молодості, що невідворотно пішла, поєднання її з образом гробу творить неперевершене емоційне тло поезії «Не знаю, що мене до тебе тягне»: «І в груді щось метушиться, немов/ Давно забута згадка піль зелених,/ Весни і цвітів – молода **любов**/ З обійм виходить гробових, студених» [15, 206].

Любов – це символічне позначення мудрості, бо лише той, хто пізнав мудрість, може зрозуміти Христа і дарувати любов своїм ворогам:

«Господь сказав: «Яка тобі заслуга,/ Коли кохаєш свого брата, друга?/ А ви **любите** своїх ворогів!»./ Подумай добре, що Господь велів!» [15, 260].

Любов – знак єднання з Богом. Без любові марні всі богопочитання. Саме любов є найвищою в очах Бога і в цьому, мабуть, вся її сутність: «Отак і той, хто наложив печать/ На серце: сам без дружньої розмови/ Жие для себе – хоч би був не знать/ Як чесний, не приблизиться на п'ядь/ До Бога без **любови**./ Вся чеснота, весь труд його марний,/ Молитва, піст і жертви всі й тривога, – / Все те, мов пил, розвіє Суд страшний/ Одна **любов** з них зробить скарб цінний/ Перед престолом Бога» [15, 260].

Висновки. Наша коротенька розвідка засвідчує, що Іван Франко у своїх поезіях витворив і викристалізував особливий, синкретичний символ з архетипною основою **любов**. Автор поетично репрезентує знакове почуття в найнесподіваніших символічних обертонах, піднімає з попелу й підносить до висот. Контрастність символічного наповнення аналізованої лексики вражає. Але кожен, хто пізнав любов, знає, що такою вона і є – мінливою, непередбачуваною, вічною, скороминущою. Прикметно, що в І. Франка символ любові тісно пов'язаний з образами серця і душі, але це вже тема іншого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Багнюк А. Символи українства / А. Багнюк // Художньо-інформаційний довідник. – Тернопіль : Новий колір, 2008. – 828 с.
2. Голобородько К. Ідіостиль Олександра Олеся : лінгвокогнітивна інтерпретація : [монографія] / Костянтин Голобородько. – Х. : Харківське історико-фіологічне товариство, 2010. – 527 с.
3. Денисюк І. Невечерність атома. – Львів, 2001. – 318 с.
4. Дмитренко М. Символи українського фольклору : [монографія] / Микола Дмитренко. – К. : УЦКД, 2011. – 400 с.
5. Єрмоленко С. Я., Єрмоленко В. І., Бибик С. П. Новий словник епітетів української мови. К. : Грамота, 2012. – 488 с.
6. Жайворонок В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник / Віталій Жайворонок. – К. : Довіра, 2006. – 703 с.
7. Керлот Х. Словарь символов. – М., 1994. – 648 с.
8. Ковалик І., Ощипко І., Полюга Л. Лексика поетичних творів Івана Франка. – Львів, 1990. – 264 с.
9. Кононенко В. Символи української мови / В. Кононенко. – Івано-Франківськ : Плай, 1996. – 272 с.
10. Корнійчук В. Ліричний універсум І.Франка. – Львів, 2004. – 608 с.
11. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. – К. : Вища школа, 2003. – 475 с.

12. Святе Письмо Старого й Нового Завіту повний переклад здійснений за оригінальними єврейськими, араміїськими та грецькими текстами. Переклад І. Хоменка.
13. Словник символів культури України / За заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка, М. К. Дмитренка. – К. : Міленіум, 2002. – 260 с.
14. Словник української мови. В 11 т. – Т.4. – К., 1978. – С. 564, 313.
15. Франко І. Вибрані твори : В 3-х т. – Т.1 : Поезії, поеми / Ред.колегія : Скотний В. та інші; упор. Шалата М. – Дрогобич : Коло, 2004. – 824 с.
16. Франко І. Доповіді Міріама / Твори в 50-ти т. – Т. 29 : Літературно-критичні праці. – К. : Наукова думка, 1981 – 1985. – С. 116–121.

REFERENCES

1. Bahniuk A. Symvoly ukrainstva / A. Bahniuk // Khudozhno-informatsiinyi dovidnyk. – Ternopil: Novyi kolir, 2008. – 828 s.
2. Holoborodko K. / Idiostyl Oleksandra Olesia: linhvokohnityvna interpretatsiia [monografii] / Kostiantyn Holoborodko. – Kh. : Kharkivske istoryko-filolohichne tovarystvo, 2010. – 527 s.
3. Denysiuk I. Nevycherpnist atoma. – Lviv, 2001. – 318 s.
4. Dmytrenko M. Symvoly ukrainskoho folkloru: [monografii] / Mykola Dmytrenko. – K.: UTSKD, 2011. – 400 s.
5. Yermolenko S. Ya., Yermolenko V.I., Bybyk S.P. Novyi slovnyk epitetiv ukrainskoi movy. – K.: Hramota, 2012. – 488 s.
6. Zhaivoronok V. Znaky ukrainskoi etnokultury: Slovnyk-dovidnyk / Vitalii Zhaivoronok. – K.: Dovira, 2006. – 703 s.
7. Kerlot Kh. Slovar symbolov. – M., 1994. – 648 s.
8. Kovalyk I., Oschypko I., Poliuha L. Leksyka poetychnykh tvoriv Ivana Franka. – Lviv, 1990. – 264 s.
9. Kononenko V. Symvoly ukrainskoi movy / V. Kononenko. – Ivano-Frankivsk: Plai, 1996. – 272 s.
10. Korniihuk V. Lirychnyi universum I.Franka. – Lviv, 2004. – 608 s.
11. Matsko L.I., Sydorenko O.M., Matsko O.M. Stylistyka ukrainskoi movy / L.I.Matsko, O.M.Sydorenko, O.M. Matsko. – K.: Vyshcha shkola, 2003. – 475 s.
12. Sviate Pysmo Staroho i Novoho Zavitu povnyi pereklad zdiisnnyi za oryhinalnymy yevreiskymy aramiiskymy ta hretskymy tekstamy. Pereklad I. Khomenka.
13. Slovnyk symboliv kultury Ukrainy / Za zah. red. V.P.Kotsura, O.I.Potapenko, M.K.Dmytrenka. – K.: Milenium, 2002. – 260 s.
14. Slovnyk ukrainskoi movy. V 11 t. – Т. 4. – К., 1978. – S. 564, 313.
15. Franko I. Vybrani tvory: V 3-kh t. – Т. 1: Poezii, poemy / Red. kolehiia: Skotnyi V. ta inshi; upor. Shalata M. – Drohobych : Kolo, 2004. – 824 s.
16. Franko I. Dopovidi Miriama / Tvory v 50-ty t. – Т. 29 : Literaturno-krytychni pratsi. – K. : Naukova dumka, 1981-1985. – S. 116–121.